No. 11. 1842.

VLISSINGSCHE COURANT.

Woensdag 26 Januarij.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25; en franco per post f 2,50. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk.

Advertentien worden geplaatst a 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 35 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Brieven franco.

INGEZONDEN STUKKEN.

Israëlitische Aangelegenheden.

Veel wordt er thans geschreven en geredetwist wegens de Israëlitische aangelegenheden, of om juister uit te drukken, wegens de daar te stellen verbeteringen in de uitoefening dier eere- of kerkdienst. Verschillend zijn de gevoelens deswege, en wel naar mate de persoon tot de kaste der piëtisten of liberalen behoort. Beide brengen hunne gevoelens door middel der drukpers, in vlugschriften of door onafhankelijke bladen, aan den man, of wel, op eene laakbare wijze, door anonyme brieven, onder de letteren J. D. P., *vrienden van het ware*, enz., met porto bezwaard, aan de kerkbesturen, zich in alle bogten wringende en gelijk de kameleon alle kleuren aannemende, tot bereiking van hun oogmerk. Het bestek laat niet toe, om in wijdloopige onderzoeking der verschillende gevoelens te treden, of te wederleggen; het zal dus genoeg zijn, slechts oppervlakkig een vergelijk derzelve te leveren, opdat ieder juist oordeele. De piëtisten verlangen dat men al het bestaande slaafs volge, of het wel dan niet doelmatig zij; zij verlangen dat de schamele gemeente zich vergaste aan eene reeds tot bederf overgegane schil, terwijl zij de kern voor zich houden; dat in de kerkdienst alle *pjutim*, of zij wel of niet verstaan en door de beste vertalers niet vertaald kunnen worden, door de leeken op een door elkander, het oor verdoovend geschreeuw, weggebrabbeld worden; dat in de kerk handel gedreven wordt met ceremonien, om die aan de meestal vermogenden te vereeren, zoodat de behoeftige, die niet minder ja mogelijk meer godsdienstig is, door den meer door de fortuin begunstigden, ook in de kerk, het leed gevoelt van niets te bezitten; dat de vrouwelijke sekse niet noodig heeft de kerk te bezoeken; en slechts met het opvolgen van eenige geboden volstaat, van welke zij niet eens de bedoeling of waarde kent, en hoe zou zij dit, daar het godsdienstig onderwijs dat zij ontvangt zoo beperkt is; dat voorzangers, waarvan velen naauwelijks weten of verstaan wat zij zeggen, de treffendste gebeden, met zang van deze of gene opera, voordragen. De liberalen, in de oogen der piëtisten *goddeloozen*, verlangen dat de eeredienst met meerdere decentie worde uitgeoefend; dat er wekelijksch eene doeltreffende, tot het hart sprekende predikatie door den Rabbijn worde voorgedragen; dat het geschreeuw en door elkander gebrabbel, even als het veilen der *Mitzwoth* ophoude; dat de jongelingen met hun 13e jaar, bij hunne aanneming, meerdere kennis van godsdienst aan den dag leggen, en dat ook de vrouwelijke sekse, gelijk de mannelijke, godsdienstige opvoeding en kennis erlange. En nu mag ieder onbevooroordeelde vragen: mogen deze weltige en tot heil van het menschdom zoo dienstige eischen wel uitgekreten worden, alsof men op het oog had, om daardoor de zoo heilige en oude Mozaïsche godsdienst te ondermijnen? Geven deze eischen dan zoo veel aanleiding om een geschreeuw over den stap door den Wel Eerw. heer Hertzfeld gedaan, aan te heffen, en het zaad der tweedragt tusschen leden van een en dezelfde godsdienst, tusschen familie leden te zaaijen? Tot slot laat ik nog een uittreksel volgen, uit een' naamloozen brief aan de Israelitische gemeenten gerigt, en geteekend: de vrienden van het ware. »Daarenboven achten wij het » pligtmatig, u bekend te maken, dat, bij de eerste be» kendwording van gemelde brief [aan de Hoofd-Commis» sie] onze WelEerw. en hooggeschatten Opperrabbijn goed» gevonden heeft, om uit zichzelven, zonder aanzoek des » kerkenraads, onmiddellijk, een protest bij den Minister » van Eeredienst in te dienen, tegen de handeling der » Hoofd-Commissie ten deze, waarin hij onder anderen » hoofdzakelijk zegt: »De Joodsche godsdienst dien ik » » beleid, schroom ik niet te zeggen, dat de oudste en » » eerste van alle is; en als waarachtig, is dezelve voor » » geene veranderingen hoegenaamd vatbaar. De wet, die » » God door zijnen dienaar aan het Israëlitisch volk gaf, » » is eene uit twee deelen bestaande schriftelijke en mon» » delijke wet; welke tweede als de verklaring op de » » eerste, even Goddelijk en onveranderlijk als de eerste » » is. Er kunnen dus in onze godsdienst volstrekt gee» » ne veranderingen gemaakt worden, ook hiertoo zijn » » geene Rabbijnen bevoegd; en dus veel minder de leden » » der kerkeraden, die meestal menschen zijn van alle » » godsgeleerde kunde ontbloot. [Strekt dit niet tot schan» » de der geestelijkheid, dat zij de godsdienstige vorming » » hunner leeken verwaarloost, en hen alleen met uiter» » lijkheden bezig houdt.] Zij die dus voorgeven veran» » deringen of verbeteringen [in de godsdienst mogen of » » kunnen, geene verbeteringen gebragt worden, maar » » wel in de Eeredienst] te willen daarstellen, hebben geen » » ander doel, dan de godsdienst die door het Israëli» » tische volk sints eenige duizende jaren beleden wordt, » » uit deszelfs verband te rukken; [waar zijn de bewijzen » » aanwezig] en ook den schijn, dien men hieraan wil » » geven, om niet de godsdienst maar de zoogenaamde » » eeredienst te willen veranderen, kan niet gedoogd » » worden; want ook dit is onbestaanbaar, daar de ee» » redienst uit de godsdienst zelve voortspruit, en hiermede » » naauw verbonden is, tevens steunende op vaste gronden « » en naar goddelijke voorschriften bij alle Israëlitische » » gemeenten steeds gevolgd en geëerbiedigd wordt:" » verders verzoekt hij, als kerkelijk opperhoofd der Isra» elitische gemeenten, dat de Minister laat gelieve te » geven aan de Hoofd-Commissie, om de bedoelde brie» ven terug te laten vorderen, of ten minste zonder eenig » gevolg te laten."

Daar deze eerwaardige grijsaard, in 75 jarigen leeftijd, 14 dagen geleden, de tol aan de natuur voldaan heeft, willen wij ons onthouden op dit protest in eenig onderzoek te treden, en slechts de algemeene aanmerking maken, dat het vreemd is, dat de geestelijke stand, zonder met den tijd mede te gaan, zulke rekesten indient; hebben niet andere gezindheden zoodanige documenten ontvangen; hoeveel eerbied men dan ook voor de geestelijken heeft, blijven zij evenwel menschen gelijk anderen, en zijn dus evenzeer aan feilbaarheid, en bij hunne groote geleerdheid, aan dwalingen onderworpen; waarom wordt er niet aangetoond, dat deze of gene geestelijke, tot vorming der Israëlitische jeugd, goede en stichtelijke school- of leesboeken geleverd heeft, dan zouden zij zich verdienstelijker maken, als in hun studeervertrek zich op te sluiten, zonder de jeugd of leeken van hun licht te doen genieten.

Met den tijd medegaande, zal men het bestaande kunnen behouden; door stilstand veroorzaakt men achteruitgang. Het is niet de Eeredienst die goede menschen vormt, het zijn goede menschen die zich met de Eeredienst bemoeijen. Het is dus te hopen, dat bij de ceremoniele verbeteringen in de kerk, ook aan de wenschen van A. (zie Vliss. C. 17 Jan.) door de geestelijken, buiten de kerk voldaan werd.

NIEUWSTIJDINGEN.

BELGIE.

BRUSSEL, den 20. Januarij. Dat men alle boerinnetjes niet voor dom behoeft te houden, kan het volgende vooral getuigen.

Een jong aardig boerinnetje, zich tot op het vallen van den avond te Gilly opgehouden hebbende, zag er zeer tegen op, om in den donker en te voet, eenen weg van ruim drie uren door het barre veld af te leggen, om naar haar dorp terug te keeren. Zij komt op eenen inval om zich uit deze hare verlegenheid te redden. Zij belt aan ten huize van den Doctor *Boulvin*, vraagt hem te spreken en zegt gezonden te zijn, om hem te halen, wijl Mevr...... te Mettes (waar zij wezen moet) woonachtig, en wel bij den Doctor bekend, op het punt is van te bevallen. De heer *Boulvin* laat oogenblikkelijk zijn rijtuig inspannen, plaatst het boerinnetje naast zich en doet den togt onder een afgrijselijk weder. Voor het huis gekomen, zegt het sluwe feeksje, dat zij de bedienden zal gaan roepen, stapt af en zet het op een loopen. De Doctor wacht, wacht en zou misschien noch wachten, zoo niet Mevr......, die reeds te bed lag, het trappelen van het paard hoorende, uit het venster had gezien, om te vernemen, wie zoo laat daar mogt zijn. Nu heldert alles zich op, en de Doctor is de eerste om over de grap te lagchen.

— Sedert eene reeks van jaren heeft men zooveel voorraad van ijs niet zien opdoen, als tegenwoordig. Laatstleden Donderdag heeft men opgemerkt, dat door de Leuvensche Poort alleen, meer dan 300 karren ijs zijn binnen gebragt; behalve dat er door de andere poorten ook nog eene aanmerkelijke hoeveelheid is aangevoerd. De dooi heeft de speculateurs in ijs hunne verdere aanvoering belet.

NEDERLANDEN.

KAMPEN, den 22. Januarij. Men verneemt dat de nood bij de bevolking van Schokland weder tot eene ongewone hoogte is gestegen. Niet slechts de vischvangst maar ook de Calicot-weverij, welke nog menig huisgezin voor den honger bewaarde, staat bijkans geheel stil.

— Van den Helder schrijft ons eene vriendelijke hand van den 21. Jan.: »Gisteren zijn van hier naar zee gezeild Z. M. Oorlogskorvet Castor, kapt. Lt. *Söhngen*, naar Suriname. G m ld bode o w s zondag ll. door tegenwind uit zee teruggekomen. Veders Z. M. transportschip Frederik Hendrik, kapt. Lt. *Huys*, naar Vlissingen.

GEMENGDE BERIGTEN.

De Secretaris van marine der V. S. dringt sterk aan op vermeerdering der zeemagt. — De equipage der schepen tot het Fr. eskader der Midd. Z. behoorende, wordt te Toulon met allen spoed op voet van oorlog gebragt. — Tusschen Frankrijk en Spanje heerscht ernstig verschil. — Rusland en Oostenrijk zullen hunne armeen verminderen. — Het ijs is op de Holl rivieren aan 't bewegen. — De predikant van Sedan in Frankrijk, is ridder van den N. Leeuw geworden. — In 1840 zijn in onze onderscheidene havens ingeklaard 6264, en uitgeklaard 6298 schepen. — De Koning van Pruissen en die van Hanover hebben zamen een dejeuner genomen. — Z. M. heeft den gepens. kapt. C. H. Schadd vergund het dragen van den uniform der Inf. in Oost-Indie. Ongelukkig kwam het verlof wat te laat, want Z.W.E.G. heeft inmiddels het ondermaansche verlaten. — De Borculosche Parnas gaat uit elkander. — Lees hier. De ondergeteekende is op zijn 33e jaar subiet zangerig geworden. Hem ontbreekt eene stem. Te vergeefs zoekt hij ze dagelijks tusschen zijn huis en de moordenaarsgracht. In zijn zwaren nood roept hij om hulp. Bij goeden uitslag beloont hij met ruime hand. Meinherz-ini. (H. B. 9689) — Het gild van den H. Dionysius te Tilburg heeft een geborduurd vaandel van Z. M. present gekregen. — Te Berlijn is een katoenfabrijk afgebrand; schade 100 000 th. — Prins Albert heeft de eerste steen aan de nieuwe beurs van Londen gelegd, gevolgd door een diner van 250 couverts, ter herstelling van krachten. — Zes linieschepen zijn naar Douvres gezeild, om den Koning van Pruissen te groeten. — De Fransche kamer der afgevaardigden is aan het treuren, over het verloren evenwigt tusschen de ontvangsten en uitgaven (Utr C) — Espartero heeft een korps van 500 ruiters laten oprigten, onder den naam van jagers van den regent. — De Graaf van Nassau heeft f 250 geschonken aan de noodlijdenden van Delftshaven. — Te Montfoort was men zoo vol vreugde bij de viering van den geboortedag van H. M. de Koningin, dat de klokken van 8 tot 3 ure bij tusschenpozen geluid hebben, waarbij de zieken zich niet zeer op hun gemak hebben bevonden. — Door Z. M. is octrooi verleend op de invoering van een drijvend droog dok, voor het herstellen van schepen. — Espartero heeft een besluit genomen, waarbij alle Pauselijke magt in kerkelijke verschillen in Spanje voor altijd is afgeschaft; eene harde noot voor Z. H. om te kraken. — De heer Perier, Fr. gezant te Petersburg, verlangt dringend zijne terugroeping; waarvoor, bij een traktementje van 200.000 fr., nog al gewigtige redenen moeten bestaan.

MENGELINGEN.

De Rijn.

(Vervolg en slot van onze vorige.)

De Koning van Engeland wordt geknield bediend en is slechts een Koning in naam; de Koning van Spanje wordt ingelijks geknield bediend en is mede slechts een Koning in naam. Beide zijn onfeilbaar. Voorwaar, opmerkenswaardig, de grondstelling van de meest onbepaalde heerschappij is ook tevens de grondstelling van het meest constitutionele koningschap. *El Rey no cae.* De Koning struikelt niet zegt de oude Spaansche wet; *the King can do no wrong.* De Koning kan niet mistasten, zegt de oude Engelsche wet. Wat kan er zich, bij het onderzoeken der geschiedenis meer treffends voordoen, dan van onder omstandigheden, in schijn het meest van elkander verschillende, te bevinden, dat het zuivere Koningschap en het strenge constitutionalismus op denzelfden grondslag gevestigd en uit denzelfden wortel ontsproten zijn.

De Koning van Spanje vermogt, even als den Koning van Engeland zonder hindernis, een kind, een minderjarige, een onwetende, een onnozele te zijn. Het parlement regeerde voor den een; het algemeen despacho voor den ander. Den dag waarop de tijding van het innemen van Bergen te Madrid werd aangebragt, verheugde Filips IV zich uitermate, overluid *dien armen Koning van Frankryk (ese probrecito rey de Francia)* beklagend. Niemand durfde hem zeggen, dat het hem, Koning van Spanje, was, dat Bergen toebehoorde. Spinola de vesting van Breda belegerend die door de Hollanders uitmuntend werd verdedigd, schreef aan Filips III eenen langen brief om hem de eindelooze onmogelijkheden van het beleg te betoogen. Filips III zond hem zijnen brief terug, na slechts eigenhandig op den kant geschreven te hebben: Markies, verover Breda. Domheid of genie alleen zijn in staat zulk een woord te schrijven; men moet volstrekt onwetend, of onbeperkt in zijn willen wezen, Filips III of Bonaparte zijn. Ziedaar tot welke nietigheid de Koning van Spanje kon vervallen, zeer hield de vorm zelf van zijn gezag hem van alle handelen verwijderd. Het groot charter houdt den Koning van Engeland, bijna op gelijke

wijze, van alles verwijderd. Spanje heeft met een krankzinnig Koning tegen LODEWIJK XIV geworsteld; Engeland heeft met een krankzinnig Koning hetzelfde tegen NAPOLEON gedaan.

Bewijst dit niet, dat de Koning, in beide gevallen, slechts in naam Koning is. — Is dit nu een goed of een kwaad? Ziedaar nogmaals iets, hetwelk wij wederom doen opmerken zonder het te beoordeelen.

Niets is minder vrij dan een Koning van Engeland, ten zij het een Koning van Spanje ware. Aan beide zegt men: *Gy vermoogt alles, maar onder voorwaarde, dat gy niets zult willen.* Het parlement bind den eersten de etiquette den tweeden: dit zijn van die spelingen der geschiedenis; die beide, zoo zeer van elkander verschillende belemmeringen, leiden in sommige gevallen tot dezelfde uitkomsten. Dan eens ziet men het parlement, tot opstand overgeslagen, den Koning van Engeland het leven benemen, dan eens ziet men de etiquette zich verheffend den Koning van Spanje den dood berokkenen. Zonderlinge maar onloochenbare gelijkheid van gang, die den vuurhaard van FILIPS III tot tegenhanger van het schavot van KAREL I stelt.

Een der gewigtigste gevolgen van deze wegcijfering van het koninklijk gezag is, van, om geheel strijdige redenen de Salische wet onnoodig te maken. In Spanje even als in Engeland vermogen de vrouwen te regeren.

Tusschen de beide volken bestaan nog meer punten van vergelijking, die men bij een aandachtig onderzoek ontwaart. In Engeland even als in Spanje zijn de hoofdtrekken van het nationaal karakter, een zamenweefsel van trotschheid en van geduld. Over het algemeen genomen en behoudens eenige beperkingen, die wij elders zullen opgeven, is dit een uitmuntend temperament, hetwelk de volken tot groote daden voert. De trotschheid is eene deugd voor eene natie, de lijdzaamheid is zulks voor den bijzonderen mensch.

De trotschheid doet heerschen, het geduld voegt aan hem, die koloniën wil stichten. En welke zijn de grondtrekken, zoo van de Spaansche als van de Britsche geschiedenis; heerschen en koloniën stichten. Hooger hebben wij, met het oog op de geschiedenis, het tafereel der Kastiliaansche kindschheid gemaald. Dat men hetzelve herleze; het is ook het tafereel der kindschheid van Engeland.

Hooger vermeldden wij eenige trekken van de Spaansche geestelijkheid. Ook in Engeland vindt men een aartsbisschop van Toledo; zijn titel is aartsbisschop van *Canterburry*.

Wil men tot in de kleinste bijzonderheden afdalen, zoo zal men bevinden, dat voor kleine gebiedende behoeften van het huiselijke en materieele leven die als de tweede natuur der bevolkingen zijn, die beide volken, dit is zeer opmerkelijk, op dezelfde wijze schatpligtig zijn aan den Oceaan. De thee is voor Engeland, wat de cacao voor Spanje was, eene gewoonte der natie, en mitsdien, naar gelang der omstandigheden, eene rede tot bondgenootschap of tot oorlog.

Gaan wij over tot eene andere orde van denkbeelden.

Er heeft bestaan en bij zekere volken bestaat er nog een afschuwelijk leerstelsel, strijdig met het innerlijk gevoel van het menschelijk geweten en strijdig met de openbare reden, die het leven zelf der staten is. Het is die rampzalige, in sommige landen tot wet verhevene, dwaling, die tot beginsel stelt en gelooft, dat het verbranden van het ligchaam de behoudenis der ziel zal zijn, en dat de pijnigingen in deze wereld een menschelijk wezen voor de pijnigingen in de andere wereld kunnen hoeden; dat men door lichamelijke folteringen den hemel kan koopen en dat het Opperwezen slechts een groote opperbeul! is, die van uit de eeuwigheid zijner hel, met behagen toelacht aan al de kleine folteringen, die de mensch in staat is uit te denken. Zoo immer eenig leerstelsel verderfelijk heeft kunnen zijn voor de ontwikkeling der menschelijke maatschappelijkheid, zoo is het dit. Dit is het, dat zich spant voor den afschuwelijken wagen van JAGERNAUT, dit is het, dat nu een eeuw geleden bij de jaarlijksche moorden van DAHOMEY voorzat. Al wie eenig gevoel en eenige reden bezit verstoot het met afgrijzen. De Oostersche godsdiensten hebben te vergeefs gepoogd hetzelve bij de Westersche over te planten. Niet eene wijsbegeerte heeft hetzelve aangenomen. Sedert drie duizend jaren verspreidt het bleeke licht dier grafriekende leerstellingen, zonder een enkel denker te kunnen verlokken eenen onzekeren rooden tint aan den voet van den monsterachtige tempel der godsdienst-overleveringen van den Indus, dat donker en reusachtig gebouw, hetwelk slechts ten halve door de verschrikte menschheid doorzien, zich in den grondeloozen donker der eeuwige geheimenissen verliest. Het is die leerstelling, die in de zestiende eeuw de brandstapels voor de Joden en Kettere heeft ontstoken gehad; door de inkwisitie werden zij opgerigt en door Spanje werden zij aangeblazen. Nog in deze onze dagen ontsteekt diezelfde leer de brandstapels der weduwen in Azia, Engeland rigt dezelve niet en blaast ze ook niet aan maar aanschouwt het branden van dezelve.

Uit al deze aanhalingen willen wij geen meerdere gevolgen trekken, dan dezelve bevatten, maar kunnen evenwel niet afzijn, van op te merken, dat een volk, hetwelk in de daad ten volle op den weg der beschaving zou zijn, die akelige, gruwelijke en schandelijke zotternijen onmogelijk, ook zelfs niet uit staatkunde, zou kunnen gedoogen. In de zestiende eeuw heeft Frankrijk de inkwisitie van zich afgeweerd, en zoo Indië eene Fransche kolonie ware zou Frankrijk reeds voor lang een einde aan de suttees hebben gemaakt.

Daar wij, bij het nagaan der veelal onopgemerkte, maar toch hier en daar bestaande punten van vergelijking tusschen Spanje en Engeland, ook den naam van Frankrijk hebben genoemd, zoo laat ons hier nog bijvoegen dat men die punten van vergelijking tot zelfs in schijnbaar toeval- Spanje heeft zich beroemd gehad op de krijgsgevangenschap van FRANS I; ook Engeland deelt in die eer of in die schande; het heeft de krijgsgevangenschap van NAPOLEON gehad.

Er zijn karakteristieke en gedenkwaardige gebeurtenissen die zich, tot leering van het aandachtig vernuft, meermalen voordoen en in den weergalm der geschiedenis herhalen. Het woord van Waterloo: *De garde sneeft, maar geeft zich niet over*, is niets anders dan de heldhaftige vertolking van het woord van Pavia: *Alles is verloren behalve de eer.*

§ 8. Rusland heeft Turkije verzwolgen. Engeland heeft Spanje verzwolgen. Ziedaar, naar ons oordeel, een laatst en alles afdoend punt van vergelijking; geen staat verzwelgt er een ander, dan onder den last van denzelven op nieuw te berde te doen komen.

Om zich te overtuigen op welk eene onweerstaanbare, langzame en noodlottige wijze de Russische grens zich al meer en meer over het Ottomannische grondgebied uitstrekt, behoeft men slechts het oog te slaan op een paar, vijftig jaren na elkander, opgemaakte kaarten van Europa. Het is het dreigend en ontzettend schouwspel, van eenen verschrikkelijk opkomenden vloed. Elk oogenblik en op ieder punt klimt de golfslag hooger en ziet men het strand allengs verdwijnen. Rusland is de golf: Turkije is het strand. Van tijd tot tijd ziet men den golf deinzen, maar om, een oogenblik later, met nieuwe woede op te komen, en dan juist wint zij grond. Een groot gedeelte van Turkije is alreeds overdekt, zoodat men er onder de Russische overstrooming nog maar slechts schemerachtig iets van ontwaart. Den 20 Augustus 1828 heeft een der golfslagen zich tot Andrinopel uitgestrekt gehad. Dezelve is weder terug geweken, maar bij eene nieuwe opkomst zal dezelve tot Konstantinopel gaan.

Wat Spanje betreft, zoo zijn er enkel de verbrokkelingen van het Roomsche rijk en van dat van KAREL DEN GROOTEN, welke een voorbeeld zouden kunnen daarstellen van deze ontzettende uiteenspatting. Zonder te spreken van het Milanesche, waarvan Oostenrijk zich meester heeft gemaakt, of van het Rousillon, het Fransche-Comté, de Ardennes, het Kamerrijksche, het Artois, die allen tot Frankrijk zijn teruggekeerd; zoo zijn uit de verbrokkelingen van het oude Spaansche rijk, het eigenlijk gezegd koningrijk van Spanje zelfs nog daargelaten, vier koningrijken in Europa ontstaan: Portugal, Sardinië, de beide Sicilië en Belgie; in Azie heeft zich het, met een magtig rijk gelijk te stellen, onderkoningschap der Indiën gevormd; en in Amerika hebben zich negen gemeenebesten opgeworpen. Hetzij door deszelfs invloed, hetzij bij regtstreeksche opperheerschappij, bezit Grootbrittannie thans het grootste deel dier ontzettende erfenis. Het bezit bijna al de eilanden, die de eigendom van Spanje zijn, en die men, in de volle kracht van het woord, ontelbaar konde noemen. Zoo als wij hooger zeiden, het heeft Spanje verzwolgen.

In de zeventiende eeuw heeft Europa, bewaarder van de beschaving, ten oosten en ten westen bedreigd, wederstand aan Turkije en aan Spanje geboden. In de negentiende eeuw moet Europa, hetwelk zich door de opperste besluiten der Voorzienigheid, volmaakt in dien zelfde toestand vindt herplaatst, aan Rusland en aan Engeland wederstand bieden.

Maar, hoe zal het dien wederstand bieden? Wat is er, deze zaak slechts uit dit bijzonder oogpunt beschouwd van het oude Europa, hetwelk den strijd gestreden heeft, overgebleven, en waar zijn de steunpunten voor het nieuwe Europa?

Het oude Europa, dat bolwerk, hetwelk wij op de bladen, op welke wij ons punt van uitgaan hebben ter neder gesteld, in onze gedachte getracht hebben weder op te bouwen, dat oude Europa is thans half gesloopt en op alle punten met breede bressen doornageld.

Bijna al de kleine staten, hertogdommen, gemeenebesten of vrije steden, die tot de algemeene verdediging medewerkten, zijn gevallen.

Holland al te dikwijls hervormd, is te zeer verkleind.

Hongarije, het land Wallis geworden; de Asturien, of het Oostenrijksche Dauphiné zijn verdwenen.

Polen is verdwenen.

Venetie is verdwenen,

Genua is verdwenen.

Malta is verdwenen.

De Paus bestaat nog maar slechts in naam. Het Roomsch geloof heeft grondgebied verloren en grondgebied te verliezen, is schatpligtigen verliezen. Rome is verarmd. Deszelfs staten zouden niet meer voldoende zijn, om het een leger te verschaffen, en het heeft geen geld om er zich een te koopen; terwijl wij bovendien niet meer in eene eeuw leven, waarin men legers verkoopt. Als wereldlijk vorst is de Paus verdwenen.

Wat blijft er alzoo van die gansche oude wereld? Wie staat er nog pal in Europa? Slechts twee natiën: Frankrijk en Duitschland.

Welnu, dit zou voldoende kunnen zijn. Frankrijk en Duitschland zijn het wezenlijke Europa. Duitschland is het hart en Frankrijk is het hoofd.

Duitschland en Frankrijk zijn de wezenlijke beschaving. Duitschland gevoelt, Frankrijk denkt.

Het gevoel en de gedachte, ziedaar geheel den beschaafden man.

Tusschen de beide volken bestaat eene naauwe betrekking; zij zijn onbetwistbaar van denzelfden oorsprong. Zij zijn uit dezelfde stammen gesproten; zij hebben te zaam tegen de Romeinen geworsteld; zij zijn broeders door het verledene, broeders in het tegenwoordige en broeders in de toekomst.

De wijze hunner vorming is dezelfde geweest, zij zijn geen eilanders, geen overheerschers; zij zijn de ware zonen van den Europeschen grond. Het heilig en diep karakter van zonen van hunnen grond is zoo zeer bij hen ingeworteld en ontwikkeld zich zoo sterk bij hen, dat het, in weerwil van het verloop der jaren, en de kracht der prescriptie van de oudheid, langen tijd, voor hen, alle vermenging met ieder overweldigend volk, we[...] het ook mogt zijn, en van waar het ook komen mog[t] onmogelijk heeft gemaakt. De Joden, die een zwerve[nd] en niet een overweldigend volk zijn, en die bovendi[en] overal eene uitzondering maken, daargelaten, zoo k[an] men onderanderen opnoemen de Slavische stammen, [die] den Duitschen grond sedert tien eeuwen bewonen en di[e] nu honderd vijftig jaar geleden, nog geen Duitschers [wa]ren. Niets is te dezen opzigte opmerkelijker, dan h[et]gene TOLLIUS verhaalt. Hij bevond zich in 1587 aan [het] Brandenburgsche hof: de keurvorst zeide op zekeren d[ag] tot hem:

»Ik heb Vandalen in mijne staten. Zij bewonen [de] kusten der Oostzee; zij spreken de Slavische taal, [...] hoofde van Slavonie, van waar zij weleer gekomen zij[n]. Het zijn sluwe niet te vertrouwen menschen, woelzuch[tig] en oproerig; zij hebben een aantal dorpen van vijf of z[es] honderd huisgezinnen; in het geheim hebben zij o[ver] hunne natie een Koning, die kroon en scepter dra[agt] en aan wien zij jaarlijks een schelling per hoofd betale[n]. Eenmaal heb ik dien Koning gezien, die een jong[e]ling was, kloek van ligchaam en van geest. Daar [ik] hem aandachtig aanschouwde, werd zulks opgemerkt do[or] een grijsaard, die mijne gedachten scheen te raden [en] die, om er mij van af te leiden, dien Koning, die [...] Koning was, met knuppelslagen aanviel en als een sl[aaf] voor zich uit dreef. Zij zijn vlug van geest en als m[en] hen te nabij komt, wijken zij in de bosschen en onto[e]gankelijke moerassen. Dit heeft mij verhinderd schol[en] bij hen in te stellen, maar den Bijbel, de Psalmen [en] den Katechismus heb ik in hunne taal doen vertalen. Z[ij] zijn, maar heimlijk, in het bezit van wapenen. Eens van 800 grenadiers vergezeld, zag ik mij eensklaps do[or] vier of vijfduizend Vandalen omringd; het kostte mij[ne] 800 grenadiers veel moeite hen uit een te drijven." N[a] een oogenblik zwijgens, ziende dat TOLLIUS in gedach[ten] verzonken was, voegde de keurvorst er nog deze opme[r]kelijke woorden bij: TOLLIUS! *gy zyt een alchimist. H[et] is u mogelyk goud uit koper te maken; ik tart u, [om] een Vandaal tot een Pruis te hervormen.*

De versmelting is in de daad moeijelijk geweest, maa[r] toch, hetgeen de magt van ieder alchimist te boven ge[]gaan zoude zijn, de Duitsche nationaliteit, geholpen do[or] de groote verlichting van de negentiende eeuw, zal er i[n ge]slagen het te volbrengen.

In het tegenwoordig oogenblik doen zich in Duitsch[]land en in Frankrijk dezelfde constituerende kenteekene[n] opmerken. Wat de instelling der departementen in Frank[]rijk gedaan heeft, doet het tolverbond voor Duitschland; het zet hetzelve eenheid bij. (*Amst C.*)

ADVERTENTIEN.

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.